

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

etiam bona sua plus amat, non est ipso dignus, Matth. 10. v. 37.

Non tamen hic statuminari putemus

1. *Paupertatem monasticam.* Apostoli enim habuerunt specialem vocationem ad Evangelium per universum terrarum orbem propagandum, & proinde opus erat, ut quæ in Judæa possidebant bona, relinquerent. Tali vocatione carent hodierni monachi, qui propria deserentes aliena invadunt, ut strenuè epulari, & deliciis eduliorum & vinorum opiparè se farcire possint, quæ verba sunt Bernhaldi, vide etiam 2. Pet. 2. vers. 13. seqq.

2. *Communione Anabaptisticam.* Licet

enim hic Petrus & socii naves & omnia sua reliquisse dicantur, non tamen ita intelligendum est, quasi proprietatem bonorum abdicaverint, sed ad tempus tantum reliquerunt. Hinc legitur, de Petro, quod habuerit propriam navem etiam post Christi resurrectionem, Joh. 21. v. 11. de Philippo, quod habuerit propriam domum, Act. 21. v. 8. quod & de Maria legitur, Act. 12. vers. 12. habeat igitur quilibet & manducet proprium panem, 2. Thess. 3. v. 12. & de suo etiam pauperibus aliquid erogat, 1. Tim. 6. vers. 18. Deus T. O. M. operetur in nobis per Spirituum, ut hæc omnia ad usum transferamus, Amen.

Dominica VI. post Trinitatis.

Evangelium Matth. 5. v. 20. 26.

Cum Moses ex monte Sinai, in quo per 40. dies & noctes cum Deo conversatus fuerat, descenderet, & tabulas legis digito Dei scriptas portaret, ita rutilabat facies ejus, ut fugerent Israelitæ, & exactius eam non possent intueri. Quod si autem loqui volebat ad filios Israel, imposuit velamen super faciem suam, Exod. 34. v. 29.

Hoc ipsum Apostolus 2. Cor. 3. vers. 14. mysticè exponit, quod nimirum per rutilantem Mosis faciem intelligenda sit perfecta justitia & interna obedientia, quam lex Mosis requirit, & terrorem excitat in mentibus hominum, quia nemo est in toto mundo, qui hanc legis perfectionem assequi possit, hinc sumus naturâ filii iræ, Eph. 2. v. 3. & sub maledictione hæremus, Gal. 3. v. 10. Deut. 27. v. 26. velamen Mosis significat ignorantiam Judæorum, qui externam tantum in

lege obedientiam, requiri statuebant, sed interim non animadvertabant, quantum splendor sub prohibitione externorum peccatorum lateat, quod videlicet prohibeantur simul occultæ cordis concupiscentiæ, & perfecta omnium virium cum lege conformitas requiratur, Deut. 6. v. 5.

Hoc velum Christus remouet in Evangelio præsentis, & quis sit legis verus & genuinus sensus disertis verbis explicat, juxta vaticinium Mal. 3. v. 2. 3.

Videbimus

I. *Vera justitia commendationem.*

II. *Quinti præcepti explanationem.*

J.J.

EXEGESIS.

Gehasi non poterat excitare baculo puerum demortuum, dum Elifæus ipse venit,

Cc 3

venit, & superincumbens mor tuo ad vitam eum revocavit, 2. Reg. 4. v. 31. Ita lex nulla data est quæ vivificare possit, Gal. 3. v. 21. sed vera & perfecta justitia à Christo venit, qui factus est nobis à Patre in sapientiam & justitiam, in sanctificationem & redemptionem, 1. Cor. 1. v. 30. hanc commendat nobis in principio Evangelii

I. *Remotivè*, dum justitiam Phariseorum improbat, & abundantiorē requirit. Qualis autem fuerit justitia Phariseorum, intelligi potest ex Luc. 18. v. 10. 11. nimirum studuerunt externæ disciplinæ, & sollicitè caverunt, ne externis operibus legem Dei violarent, habuerunt etiam plurimas constitutiones non scriptas à Mose, sed per manus à majoribus acceptas, quas magna superstitione observabant, ut Josephus testatur lib. 13. de Ant. c. 18. Hisce magnam sanctitatis & justitiæ opinionem apud omnes sibi conciliabant. Sed quid Christus de illorum justitia pronunciat. Nisi abundaverit, inquit, justitia vestra plus quàm Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum Dei.

Non improbat illam ex toto, sed abundantiorē & perfectiorē exigit: non taxat externam illam obedientiā mandatis divinis debitam, sed insufficientem esse dicit, ac proinde *ἀνόμιμος* negat ipsos hanc suā justitia regnum cælorum ingredi posse:

1. *Propter externam simulationem*, quia opera sua hypocritico corde præstabant, non ut Deus glorificaretur, sed ut ipsi ab hominibus viderentur, Matth. 6. v. 2. proinde sepulchris dealbatis similes esse dicuntur, Matth. 23. v. 27.

2. *Propter vanam intentionem*, putabant enim se per opera cælum promereri posse, adeoque propriam justitiam erigebant, Rom. 10. v. 3. cum tamen legi impossibile sit

justificare, Rom. 8. v. 3. 7. quia lex est spiritualis, nos verò carnales, Rom. 6. v. 14.

3. *Propter operum imperfectionem*, quia legem Dei intellexerunt tantum de externa obedientia, & per oculos, manus, & membra corporis externa legi satisfieri judicaverunt, sed de corde & cogitationibus non fuere solliciti. Neminem occidebant, sed corda ipsorum scatebant ira & odio: abstinabant à scortationibus, sed corda accensa erant pravis concupiscentiis: dabant elemosinas, sed intus pleni erant avaritia & amore sui, & putabant minuta ista Deum non curare, Matth. 5. v. 19.

Videant igitur justitiam nostram in Papatu, quomodo suam opinionem de meritis bonorum operum contra hanc sententiam Christi defendere velint. Certè Phariseis propter eandem justitiam regnum cælorum denegatur. De paribus autem idem est judicium. Omnis enim justitia nostra est sicut pannus menstruatus, Esa. 64. v. 6. & si omnia fecerimus, servi inutiles sumus, Luc. 17. v. 10.

II. *Positivè*. Meliorem enim requirit justitiam, quæ legi perfectè satisfaciat, non externè tantum verbis & operibus sanctis, verum etiam internè quoad affectus & cogitationes mentis, hæc omnia pura & integra esse debent, sicut in statu integritatis, Gen. 1. v. 27. Eph. 4. v. 24.

Talis justitia non invenitur in nobis. Vi-res enim nostræ funditus depravatae sunt bonum, Psal. 14. vers. 3. Lex requirit sanctam & integram naturam: at nos naturā sumus filii iræ, Eph. 2. vers. 3. Lex requirit sanctas & puras cogitationes: sed figmentum cordis humani tantum malum est à pueritia, Gen. 6. vers. 5. Lex requirit mundum cor: at quis dicere potest, mundum est cor meum, & purus

& purus sum à peccato, Prov. 20. vers. 9. Lex requirit continuam & perfectam obedientiam: sed justus cadit in die septies, Prov. 24. vers. 16.

Quid fieri igitur nobiscum? Sanè, si nulla alia daretur justitia, quàm propria & inhærens, nemo ingredi posset regnum cœlorum. Sed este bono animo, Vos mei, quod legi impossibile erat, eò quod infirmabatur per carnem, hoc præstitit Deus misso filio, qui agendo & patièdo pro nobis legem implevit, ut justificatio legis in nobis impleretur, Rom. 8. vers. 3. In Christo igitur quærenda est melior illa & abundantior justitia, qui factus est pro nobis maledictum, ut nos à maledictio legis redimeret, Gal. 3. v. 13. applicatur nobis per fidem unde justitia fidei appellatur, Phil. 3. vers. 9. Credenti enim in eum qui justificat impium, fides imputatur ad justitiam, Rom. 4. v. 5.

Si vis igitur meliorem hanc tibi comparare justitiam, & per hanc ingredi in regnum cœlorum, ad Christum confuge, qui est Jehova Zidkenu, Jer. 23. v. 6. & perfectio legis ad salutem omni credenti, Rom. 10. v. 4. de cujus plenitudine accepimus omnes gratiam pro gratia, Joh. 1. v. 16. *q. alteram justitiam nobis acquisivit. Dan. 9. 24. imò factus est nobis justitia. Cor. 1. 30.*

De Secundo.

Restat pars altera de quinti præcepti explicatione, quam Christus non legi Mosaicæ (nam hæc etiam odia & vindictæ cupiditatem prohibet, Lev. 19. vers. 17. 18.) sed glossæ Pharisaicæ opponit, quâ externum tantum homicidium damnabatur, sed contra docet Christus violari quintum præceptum

I. *Operi.* Hoc est externum illud ho-

miciidum, quo sanguis humanus effunditur, & expressis verbis prohibetur Gen. 9. vers. 6. 1. Johan. 3. vers. 15. Committitur autem

1. *Per violentiam*, quacunque læsivera machinâ, qualis homicida fuit Cain, Gen. 4. vers. 8.

2. *Per fraudulentiam*, quando sub specie singularis amicitie alterius sanguis & vita petitur, in quo casu homicidarum sunt Saul, qui desponsatione filia suæ vitæ David insidias struebat, 1. Sam. 18. v. 17. David 2. Sam. 11. v. 15. Abiolon, 2. Sam. 13. vers. 28. Joab, 2. Sam. 3. v. 27. & 20. vers. 9. Iesabel, 1. Reg. 21. v. 10. hi omnes nominantur viri sanguinum & dolosi, de quibus Psalmista ait, quod non sint dimidiaturi dies suos, Psalm. 55. v. 24.

3. *Per negligentiam*, de qua specie homicidii Basilius: Tot homines occidisti, quot neglexisti, si juvare potuisti. Id faciunt 1. qui Pauperes deserunt. 2. liberos in juventute negligunt, ut tandem furari & latrocinari incipiant, & carnificis manus incidant. 3. qui pauperum bona devorant, Sir. 34. v. 26. 4. qui sibi ipsis damnum vel mortem inferunt, quocunque fiat modo, sive cultro sive veneno, sive rejectione medicorum ad conservandam vitam ab ipso Deo ordinatorum, Sir. 38. v. 4. sive etiam curis intempestivis, Sir. 30. vers. 22. seqq. hi omnes *avôxeges* sunt, & cum homicidis partem habebunt in stagno ardente sulphure & igne, Apoc. 21. v. 8.

II. *Ore quod fit*

1. *Exacerbatione*, quando quis fratri irascitur. Nam qui irascitur fratri, inquit Christus, judicio reus est, ut nimirum supplicium de eo sumatur.

Distinguendum tamen inter iram ordinariam